

L. LEWIN, *Die Gifte in der Weltgeschichte*. Berlin, 1920. Verlag von JULIUS SPRINGER Prijs: 56 mark; gebonden 68 mark vermeerderd met vele toeslagen.

Twee dikke boeken van LEWIN hebben mij sinds vele maanden op mijn schrijftafel aangegaapt, zonder dat ik den moed had er aan te beginnen. Het waren „Die Kohlenoxydvergiftung” en het bovengenoemde boek. Maar nu er, voor enkele weken al weer een derde bij is gekomen: „Fruchtabtreibung durch Gifte und andere Mittel”, heb ik de stoute schoenen aangetrokken en ben met het boek over „die Gifte in der Weltgeschichte” begonnen. Men ziet: LEWIN schrijft met de noodige snelheid, maar, indien de twee andere werken althans van hetzelfde gehalte zullen blijken te zijn als dit, dan heeft men geen recht hem als een „veelschrijver” in den slechten zin van het woord te betitelen. „Die Gifte in der Weltgeschichte” is bedoeld, als een soort populaire historische toxicologie. Het behandelt de rol, die de vergiften in de wereldgeschiedenis gespeeld hebben, de behandeling, die men in den loop der tijden bij deze vergiftigingen heeft toegepast, het gebruik van vergift bij zelfmoord en als middel om een doodvonnis te voltrekken; ook de juridische zijde van het vraagstuk en de geschiedenis hiervan wordt besproken. Zeer veel plaats is gewijd aan geschiedkundig beroemde vergiftigingsgevallen, die voor het grootste deel nauwkeurig worden medegedeeld.

Wanneer ik nu mijn meening over dit boek moet zeggen, dan is deze onverdeeld gunstig.... van het standpunt van den geneeskundige bezien. Scheikundigen, biologen, pharmaceuten, zij allen zullen dit boek met zeer veel genoegen lezen, zullen evenals ik verstomd zijn over de „Bienenfleisch”, waarmede het geweldig groote materiaal is samengebracht en geordend; zij zullen een diepen eerbied voelen voor de verbazende kennis van den schrijver en voor zijn fabelachtige belezenheid. Als populair boek is het werk m. i. vrijwel mislukt. Ik heb het, nadat ik het gelezen had, achtereenvolgens aan een student in de rechten en aan een student in de klassieke letteren uitgeleend. Beiden hebben mij verzekerd van heele stukken vrijwel niets begrepen te hebben. En dat zijn nu nog lieden met een academische opleiding!

Dat het boek niet voor iedereen geschikt is, schijnt mij echter een voordeel. De volgende uitspraak van LEWIN, hoewel een waarheid als een koe, is m. i. voor het lezend publiek in het algemeen ongeschikt: „Mir will nach alledem was ich gesehen und erfahren „habe, fast scheinen dasz trotz allem bisher Ausgeführten nicht „nur internationale Abkommen über den Nichtgebrauch von „Giften in Zukunft unterbleiben werden, sondern dasz in ihnen „sogar ein neuer Zweig der Kriegswissenschaft hervorgeproszt „ist, der sich vielleicht sogar kräftiger Pflege erfreuen wird. „Denn ich darf es hier zum Ausdruck bringen, dasz, was bisher „selbst unter Berücksichtigung der vielen Giftopfer, auf dem „Gebiete der „Kriegstoxicologie” mit verschiedenen Giften ge- „leistet worden ist, stümperhaft gegenüber dem ist, was mit „Giften in Granaten, Handgranaten, Wolken, u. s. w. an Menschen-

„verderben erzielt werden könnte. Es ist als ein groszes Glück „zu bezeichnen, dasz es in dieser Beziehung bisher so viele Nicht-„wisser, medizinische und noch mehr anmaszliche Nichtmediziner, „als Giftempfeler gegeben hat”.

Dat belooft wat !!!

KOOPMAN.

G. GUILLAIN, G. LAROCHE et P. LEHELLE, *La réaction du Benjoin colloidal et les réactions colloïdales du liquide céphalo-rachidien*. VIII en 146 bldz.. MASSON et Co. Paris, 1922. Prijs 12'francs netto.

Het cerebrospinaalvocht is in samenstelling veranderd bij tal van ziekten van hersenen en ruggemerg en ook bij enkele algemeene ziekten: cellen, eiwitgehalte, suikergehalte kunnen een indicator vormen voor de ziekte, die in het spel is. Ook de reactie van WASSERMANN kan met het cerebrospinaalvocht worden uitgevoerd en is van groot nut gebleken voor de diagnose der hersenlues en paralues. In 1912 heeft LOUP een reactie beschreven met colloïdaal goud, die van nut zou zijn voor de diagnose van lues en paralues van het centrale zenuwstelsel. Een bezwaar bleek de moeilijke bereiding van deze goudoplossing, vandaar de vervanging van het goudsol door een suspensie van mastix (EMANUEL), Berlijnsch blauw (KIRBERG) collargol, (STERN en POENOGEN) en ten slotte met benzoehars, GUILLAIN, LAROCHE en LEHELLE). Het bovengenoemde boekje geeft een overzicht, eerst over de reacties der andere schrijvers, maar dan in hoofdzaak over de reacties van de schrijvers zelve met benzoehars, die zeer uitvoerig practisch en klinisch wordt besproken. Referent heeft als seroloog nooit het nut van deze reacties ingezien: zij zijn minder betrouwbaar dan de reacties van WASSERMANN, kunnen alleen met lumbaalvocht uitgevoerd worden, waarbij geen bloed is bijgemengd of die niet gekleurd zijn, door bloedkleurstoffen, en geven dan nog enkele uitzonderingen, die moeten goed gepraat worden door mogelijke lues van den patiënt. Zoc bijv. bij tuberculeuse meningitis. Dat de reactie gemakkelijker is dan die van WASSERMANN mag toch eigenlijk geen gewicht in de schaal leggen als zij minder betrouwbaar is. Misschien oordeelt de clinicus hierover anders. in dat geval zal hij dit boekje met vrucht kunnen gebruiken, daar het buitengewoon helder en duidelijk is geschreven en geïllustreerd.

L. K. WOLFF.